

ΓΕΝΙΚΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ- ΑΕΙΦΟΡΙΑ- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

2

Επιμέρους θεματικό πεδίο: Λογοτεχνία, Φιλαναγνωσία, Δημιουργική Γραφή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η λογοτεχνία μπορεί να συμβάλει στο ποσοστό που της αναλογεί στην καλλιέργεια της περιβαλλοντικής αγωγής και της αειφορικής παιδείας με έναν αποτελεσματικό τρόπο και να υποβοηθήσει τη Φιλαναγνωσία μέσω δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής. Το παιδί μέσω της εμπλοκής του με το βιβλίο και τις εικόνες που αυτό παρασταίνει, κειμενικά είτε εικονογραφικά, του εντυπώνονται εκείνες οι στάσεις που απαιτούνται για την απόκτηση σχετικών στάσεων και δεξιοτήτων.

Οι **άξονες** που εκπορεύονται από το βιβλίο στην προκείμενη περίπτωση, είναι δύο, με συγκεκριμένους στόχους ο καθένας:

Ο πρώτος άξονας αναφέρεται στην καλλιέργεια και την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής/αειφορικής συνείδησης. Πράγματι, το παιδικό βιβλίο, λογοτεχνικό και γνώσεων, μέσα από τις ιστορίες αφενός και τις γνώσεις αφετέρου που περιέχει, τις στάσεις, τις αξίες και γενικότερα την ιδεολογία που αποτυπώνει, ενέχει εκείνη τη συλλογιστική η οποία συνδράμει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής και αειφορικής συνείδησης μέσα από την κριτική του ανάγνωση. Επομένως, **ο πρώτος στόχος** είναι, «ιδεολογικός», δηλαδή, ο σχετικός με την ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος και αειφορίας και **ο δεύτερος στόχος** φιλαναγνωστικός, δεδομένου ότι μπορεί να επεκταθεί η προσέγγιση/ανάγνωση και σε άλλα θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αειφορία (π.χ. την ειρήνη, τον πόλεμο, τη συνεργασία, τη φιλία, την τεχνολογία κ.ά.).

Ο δεύτερος άξονας συνδέεται με τη **δημιουργική γραφή**. Έχει αποδειχτεί ότι **φιλαναγνωσία** και δημιουργική γραφή αποτελούν ένα δίπολο του οποίου οι δύο πόλοι αλληλεπιδρούν με διάφορους τρόπους και κυρίως με εκείνους που συνδέονται με τις τεχνικές της αφήγησης, την ανάπτυξη του προφορικού και του γραπτού λόγου, τα είδη των κειμένων και ιδιαίτερα με την τέχνη.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα παραπάνω και για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων, προτείνονται οι παρακάτω δράσεις:

α. **Κατάρτιση ενός μικρού καταλόγου βιβλίων*** –λογοτεχνικών και γνώσεων- για μικρά και για μεγάλα παιδιά με θέμα το **περιβάλλον και την αειφορία**. Στόχος: η δημιουργία σε κάθε τάξη μια μικρής βιβλιοθήκης με βιβλία που το περιεχόμενό τους θα είναι σχετικό. Τίτλος βιβλιοθήκης: ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

β. Προοπτικά θα μελετηθεί η δυνατότητα για τη δημιουργία **Κινητής Αειφορικής Βιβλιοθήκης** για να αξιοποιείται από τις σχολικές μονάδες των νησιωτικών περιοχών **εκτός Ρόδου**.

γ. Ένα **σεμινάριο-εργαστήριο** με εθελοντές εκπαιδευτικούς το οποίο θα περιλαμβάνει δύο δράσεις, τις οποίες θα παρακολουθήσουν και θα συμμετάσχουν όλοι (εναλλάξ). Το σεμινάριο πέρα από ένα μικρό θεωρητικόπλαίσιο, θα περιλαμβάνει ένα εργαστήριο ****** με αφορμή κάποιο **λογοτεχνικό βιβλίο** κι ένα δεύτερο με αφορμή ένα **βιβλίο γνώσεων**. Και τα δύο εργαστήρια θα περιλαμβάνουν **δράσεις δημιουργικής γραφής** μερικές των οποίων θα στοχεύουν και στην παρακίνηση για ανάγνωση και άλλων βιβλίων. Επίσης, θα περιλαμβάνουν τεχνικές για τη δημιουργία μικρών αυτοτελών κειμένων-ιστοριών με θέμα περιβαλλοντικό-αειφορικό και με εργαλείο τα μικροβιβλία του Σελεστέν Φρενέ.

δ. Επίσης, στο εν λόγω σεμινάριο θα περιλαμβάνεται και μια δράση που συνδέεται με την **ανάγνωση του οικοσυστήματος** σε συσχέτιση με την **ανάγνωση και τη δημιουργική γραφή**. **Θέμα: Ο ΚΗΠΟΣ ή Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ..**

Συγκεκριμένα, προτείνοντας κι έναν ανενεργό πυλώνα που έλκει την καταγωγή του από το **Σχολείο Εργασίας** αλλά και από όλα τα προοδευτικά σχολεία του παρελθόντος (Φρενέ, Μοντεσόρι κ.ά.) που είναι ο σχολικός κήπος, σε κάθε σχολείο, στην αυλή του ή στον κήπο του καταγράφουμε (ή και φυτεύουμε) μικρά δέντρα, θάμνους ή λουλούδια, τα σχετικά, βέβαια, με το συγκεκριμένο περιβάλλον, αλλά κυρίως εκείνα που σχετίζονται με κάποιον **αρχαιοελληνικό μύθο**. Π.χ. η μυρτιά, η ελιά κ.ά. Στη συνέχεια, τα μελετάμε με κάποιο βιβλίο γνώσεων. Στη συζήτηση, ανακαλύπτουμε ότι τα φυτά μαζί με τις μικρές βιοκοινωνίες γύρω τους συνεργάζονται θαυμάσια. Έτσι συζητώντας για το αξιακό σύστημα (ειρηνική συνύπαρξη, μετανάστευση, συνεργασία, αντιπαλότητα), το προεκτείνουμε στο ανθρωπογενές περιβάλλον και με ανάλογα βιβλία.

Σημείωση: στο προαναφερόμενο σεμινάριο θα δοθούν και φύλλα εργασίας για την αξιολόγηση όπως επίσης και ανάλογα φύλλα θα δίνονται και στους/στις μαθητές/μαθήτριες, στην περίπτωση που ο/ η εκπαιδευτικός προβεί σε ανάλογες εφαρμογές.

*** ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ**

α (νηπιαγωγείο, Α'-Β' Δημοτικού), β (Γ'-Δ' Δημοτικού), γ (Ε'-Στ' Δημοτικού), δ (Γυμνάσιο-Λύκειο)

1. Οικολογικά

- Ελ. Σβορώνου, Ο ψαροντουφεκάς, Καλειδοσκόπιο, 2016 (β, γ)
- Φ. Φωτιάδης, Ένα κίτρινο φύλλο, Ίκαρος (α)
- Κ. Πατσαρός, Ο άνθρωπος φωτιά, Μεταίχμιο, 2017 (δ)
- Θ. Παπαϊωάννου, Σιλουανή, Ίκαρος, 2017 (β, γ)
- Π. Τσερόλας, Λόκι: Η απόπειρα δολοφονίας μιας δολοφόνου φάλαινας, Κέδρος, 2017 (γ,δ)

- Β. Ηλιόπουλος, Οικολογήματα (σειρά 4 βιβλίων), Πατάκης (β,γ)
- 2. Κοινωνικά θέματα-Καθημερινότητα-Σχολικός εκφοβισμός κ.ά.**
- Α. Πιπίνη, Κολοκαίρι, Φθινόπωρο, Χειμώνας, Άνοιξη, Πατάκης, 2016 (α)
  - Κ. Ζωντανού, Human Net, Μεταίχιμο, 2016 (β,γ)
  - Κ. Δημόκα, Η Δασκάλα των χρωμάτων, 2016 (α)
  - Μ. Κοντολέων, Αμαρτωλή πόλη, Πατάκης, 2016 (δ)
- 3. Πόλεμος-Ειρήνη**
- Αλ.Μητσιαλάη, Ξυπόλητοι ήρωες, Πατάκης, 2016 (δ)
  - Τζ. Μπρίν, Το αγόρι στην κορυφή του βουνού, Ψυχογιός, 2016 (δ)
  - Φρ. Σέσι, Ένα κορίτσι, στο Άσουσβιτς,Καλέντης, 2016 (δ)
  - Ντ. Έλλις, Μια γάτα στα τείχη, Καλέντης, 2016 (γ, δ)
  - Κ. Ματαθία Κόβο, τα κίτρινα καπέλα, Πατάκης, 2017 (β)
  - Α. Παπαθεοδούλου, Η πόλη που έδιωξε τον πόλεμο, Πατάκης, 2010 (α, β)
- 4. Μετανάστευση-Προσφυγιά**

- Α. Πιπίνη, Μελάκ μόνος, Καλειδοσκόπιο, 2016 (α,β)
- Ελ. Αναστασοπούλου, Το Σανταλάκι, Διάπλους,2016 (α,β)
- Ε, Τσιτιρίδου, Ο Αντιλ έχει πατρίδα, Ελληνοεκδοτική, 2017 (α)
- Ξ. Καλογεροπούλου, Το κουτί του Σιλάν,Ίκαρος, 2017(α,β)
- Α. Δαρλάση, Το αγόρι στο θεωρείο, Πατάκης, 2017 (γ, δ)
- Χρ. Μπουλώτης, Ο ρακοσυλλέκτης γάτος Μπουμ-Μπουμ και το φεγγάρι, Καλέντης, 2017 (β)

Σημείωση: Ο σχεδιασμός της δράσης, σε όλα τα πεδία και στάδια, πραγματοποιήθηκε με την επιστημονική συμβολή του Αν. Καθηγητή Παιδικής Λογοτεχνίας στο Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού(Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.) της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, **Γιάννη Παπαδάτου**.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αποστολίδου Β.- Κόκορης Δ.-Μπακογιάννης Μ.Γ.-Χοντολίδου Ε. (επιμ.), *Λογοτεχνική Ανάγνωση στο Σχολείο και στην Κοινωνία*, Αθήνα, Gutenberg, 2018.
- Καίλα, Μ.-Μόγιος, Α.- Παπαβασιλείου, Β. (επιμ.). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία στις αρχές του 21^{ου} αιώνα*,. Αθήνα, Πεδίο, 2013.
- Καρακίτσιος, Α. *Διδασκαλία της Λογοτεχνίας και Δημιουργική Γραφή*. Θεσσαλονίκη, Ζυγός, 2013.
- Μπούκτσιν, Μάρει. *Τι είναι Κοινωνική Οικολογία*, μετάφραση Μάκης Κορακιανίτης, Βιβλιόπολις, 1982.
- Παπαδάτος, Σ. Γιάννης. *Το παιδικό βιβλίο στην εκπαίδευση και στην κοινωνία*, Παπαδόπουλος, 2014.
- Φλογαϊτή, Ε. *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία*, Αθήνα, Πεδίο, 2011
- Παιδαγωγική Ομάδα “*Το Σκασιαρχείο*” *Παιδαγωγικές Αρχές και Τεχνικές Freinet*
<https://skasiarxeio.wordpress.com/αρχειο-και-τεχνικες-φρενε>

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ FREINET
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ**